

V. KRONIKA WYDARZEŃ

SYLWETKA ZMARŁEGO

Prof. zw. dra hab. inż. Kazimierza Nowaka
(1925-1995)

Profesor Kazimierz Nowak urodził się 25 stycznia 1925 roku w Łęckiej, leżącej w woj. wielkopolskim. Wieloosobowa rodzina Profesora utrzymywała się z niewielkiego gospodarstwa rolnego. Wyróżniający się spośród swego rodzeństwa pracowitością i zdolnościami Kazimierz rozpoczął naukę w 1939 roku w gimnazjum w Rawiczu. W 1940 roku został wywieziony na przymusowe roboty do Niemiec, gdzie pracował przez 4 lata, jako robotnik leśny.

Natychmiast po zakończeniu wojny powraca do domu i podejmuje naukę w liceum w Rawiczu, gdzie w 1948 roku uzyskuje maturę. W tym samym roku rozpoczyna studia na Wydziale Leśnym

Uniwersytetu Poznańskiego, które ukończył w 1952 roku na Wydziale Leśnym Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu, z którą związał się na ponad 30 lat. Przeszedł w tej uczelni przez wszystkie stanowiska nauczyciela akademickiego, od aspirantury (lata 1952-1955), poprzez adiunkturę (1955-1965), docenturę (1965-1972) aż do profesury (1972). Tu się doktoryzował w 1960 roku, zaś w 1965 roku uzyskał habilitację w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskał w 1972 roku, a profesora zwyczajnego w 1977.

Działalność dydaktyczno-naukowa prof. Kazimierza Nowaka jest interesująca i niezwykle owocna. Już jako aspirant samodzielnie prowadził zajęcia dydaktyczne nieomal ze

wszystkich przedmiotów wchodzących wówczas w blok przedmiotów mechanicznej technologii drewna, a mianowicie: nauka o drewnie, suszenie, tworzywa drzewne, wyroby z drewna, a zwłaszcza konstrukcje i technologie ich wytwarzania. Prowadzenie zajęć dydaktycznych wiązało się wówczas często z koniecznością organizowania od podstaw laboratoriów, kształtowania programów i zadań ćwiczeniowych. Od 1966 roku prof. K. Nowak zajmował się już wyłącznie zagadnieniami związanymi z konstruowaniem i technologią wyrobów z drewna. Był współorganizatorem najpierw pracowni wyrobów z drewna, a następnie uczestniczył w tworzeniu Katedry Technologii Meblarstwa i Stolarki Budowlanej. Jego prace naukowo-badawcze zrealizowane do tego czasu były głównie związane z drewnem, a obejmowały studia nad właściwościami drewna i materiałów drewnopochodnych. W tym też okresie napisał swoją pracę doktorską (1960 r.) i habilitacyjną (1965 r.). Czas obecności Profesora w poznańskiej Akademii Rolniczej był wypełniony badaniami naukowymi z zakresu drzewnictwa, co zaowocowało autorstwem i współautorstwem ponad 150 prac, w tym 6 podręczników i skryptów. Obok pracy naukowo-dydaktycznej w okresie swej pracy w Akademii Rolniczej w Poznaniu, tj. do 1983 roku pełnił różne funkcje i piastował zaszczytne godności, a mianowicie: był kierownikiem Zakładu Technologii Wyrobów z Drewna, kierownikiem Katedry Meblarstwa i Stolarki Budowlanej, zastępcą dyrektora Instytutu Mechanicznej Technologii Drewna, prodziekanem Wydziału Technologii Drewna (10 lat), dziekanem Wydziału Technologii Drewna w latach 1978-1981.

Dorobek naukowo-badawczy stanowił podstawę powołania Profesora K. Nowaka na członka Komitetu Technologii Drewna Polskiej Akademii Nauk, Komitetu Inżynierii Materiałowej PAN, gdzie pełnił funkcję wiceprzewodniczącego Prezydium, a także członka Rady Naukowej Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Przemysłu Meblarskiego, której przewodniczył od 1974 roku, członka Rady Naukowej ds. Rolnych i Leśnych Zakładów Doświadczalnych, członka NOT oraz członka Związku Leśników Polskich.

Profesor K. Nowak umiejętnie wiązał wiedzę teoretyczną z praktyką, co wyrażało się tym, że z Jego ustaleń i doświadczeń badawczych korzystały fabryki mebli w Swarzędzu, Jarocinie i Obornikach, a także Zakłady Stolarki Budowlanej w Bydgoszczy i Gorzowie Wielkopolskim. W swoim dorobku posiadał 8 wynalazków i zastrzeżeń patentowych. Zmarły Profesor prowadził wspólne badania z Wyższą Szkołą Leśno-Drzewną w Zwoleniu na Słowacji, z Uniwersytetem Technicznym w Dreźnie oraz Wydziałem Technologii Drewna Uniwersytetu w Zagrzebiu. Uczestniczył w wielu krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych, na których wygłaszał referaty.

Dekada lat osiemdziesiątych przyniosła w życiu Profesora Nowaka czas niekonwencjonalnych zmian. Jako wybitny naukowiec, przedstawiciel nauk inżynierijno-technicznych, związany warsztatem pracy badawczej w Akademii Rolniczej w Poznaniu, podejmuje w 1981 roku pracę naukowo-dydaktyczną na stanowisku profesora zwyczajnego w uczelni humanistycznej nastawionej na kształcenie nauczycieli – wychowawców, a mianowicie

w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy, z którą wiąże się już na stałe od 1983 roku. Obejmuje w niej Katedrę Wychowania Technicznego, przyczyniając się do jej dynamicznego rozwoju, który zaowocował m.in. przekształceniem tej jednostki w Instytut Techniki, w którym Profesor kieruje Zakładem Drzewnictwa.

Czas obecności Profesora Kazimierza Nowaka w środowisku bydgoskim wypełniony był licznymi pracami związanymi z opracowaniem koncepcji i programów studiów dziennych i zaocznych, podyplomowych i uzupełniających w zakresie wychowania technicznego, które w gruncie rzeczy, ze względu na swój szczególny aspekt pedagogiczny mają charakter studiów humanistycznych.

Profesor prowadził tu wykłady kursowe i monograficzne, seminaria naukowe oraz konsultacje, z których korzystali zarówno asystenci, adiunkci, jak i młodzież akademicka. I tu, podobnie jak w Akademii Rolniczej w Poznaniu, był bardzo ceniony i lubiany przez młodzież, był najbardziej popularnym promotorem prac magisterskich na kierunku wychowania technicznego. Jego śmierć przerwała współpracę z kolejnym, licznym gronem dyplomantów.

Dużą wagę przywiązywał Profesor do rozwoju młodej kadry. W łącznym okresie swojej pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej w Akademii Rolniczej w Poznaniu i w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy wypromował około 200 magistrów i 7 doktorów. Brał udział jako recenzent w 23 przewodach doktorskich i 14 habilitacyjnych oraz dokonał oceny dorobku naukowego 28 kandydatów do tytułu profesora.

Cieszący się olbrzymim szacunkiem i zaufaniem Profesor Kazimierz Nowak zostaje wybrany w roku 1984 Rektorem Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy. Funkcję tę pełni przez dwie kolejne kadencje, tj. do 1990 roku. W tym trudnym okresie zwiastującym nadchodzące przemiany ustrojowo-polityczne w kraju Zmarły, jako rektor, dał się poznać jako Człowiek wielkiego taktu, wyrozumiałości i cierpliwości oraz niespotykanej tolerancji.

Można już dziś powiedzieć, że obecność Profesora Kazimierza Nowaka, pełnione przez Niego funkcje w naszej uczelni wpłynęły istotnie na jej kształt, atmosferę i rozmach, jakiego stale nabiera ta stosunkowo młoda uczelnia.

Nasilająca się choroba, znoszona z pokorą i godnością przez Profesora, otworzyła w 1990 roku kolejny etap w życiu Zmarłego, który stał się czasem przejścia na emeryturę. Podjął taką decyzję sam, z własnej woli, ale nie zerwał kontaktów z uczelnią, pracował w niej na niepełnym etacie. Cieszyliśmy się, kiedy Profesor wyraził zgodę na powrót do pracy przed dwoma laty zawieszając emeryturę. Praca naukowa i praca z młodzieżą była Jego pasją, której był oddany bez reszty.

W dowód uznania za wiele niezliczonych osiągnięć na polu badawczym, pedagogicznym i organizacyjnym został wyróżniony licznymi odznaczeniami państwowymi, medalami i odznakami honorowymi, wśród których wysoko sobie cenił: Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski (1985), Medal Komisji Edukacji Narodowej (1977), tytuł Zasłużonego Nauczyciela PRL (1976) oraz Medal Honorowy WSP w Bydgoszczy nadany uchwałą Senatu tej uczelni w czerwcu 1994 roku.

Nie tak dawno, bo w styczniu 1995 roku spotkaliśmy się z Profesorem w przededniu Jego siedemdziesiątych urodzin w gronie najbliższych Jego współpracowników i byłych współpracowników bydgoskiej uczelni. Snuliśmy wówczas wspólnie refleksje na temat minionego czasu. Ale Profesor koncentrował się również na czasie przyszłym. Miał odejść z dniem 30 IX 1995 roku na emeryturę, co nie przeszkadzało Mu w ukazaniu wizji dalszej pracy, chęci dzielenia się swym ogromnym doświadczeniem życiowym. W tej rozmowie dokonywał jak gdyby otwarcia nowego czasu przez stopniowe i spokojne odchodzenie od dotychczasowych obowiązków i zadań na rzecz tych, które stają przed każdym uczonym przechodzącym w stan spoczynku. Nie doczekał tego czasu. Niespodziewanie, jakby przez zaskoczenie dla nas wszystkich, nadeszła śmierć, która wyrwała Go z grona rodziny i krewnych, z grona przyjaciół i kolegów, współpracowników i uczniów. Zmarł 10 sierpnia 1995 w Poznaniu.

Na poznańskim Cmentarzu Górczyńskim Profesora Kazimierza Nowaka żegnała delegacja WSP z Rektorem prof. dr hab. Andrzejem Tchorzewskim na czele, a pracownicy Instytutu Techniki pełnili wartę honorową przy trumnie Zmarłego.

Otwarte posiedzenie Senatu WSP w Bydgoszczy poświęcone pamięci Prof. zw. dra hab. inż. Kazimierza Nowaka odbyło się 25 września 1995 roku.

Stanisław Dzięgielewski, Lech Graj, Arnold Wilczyński